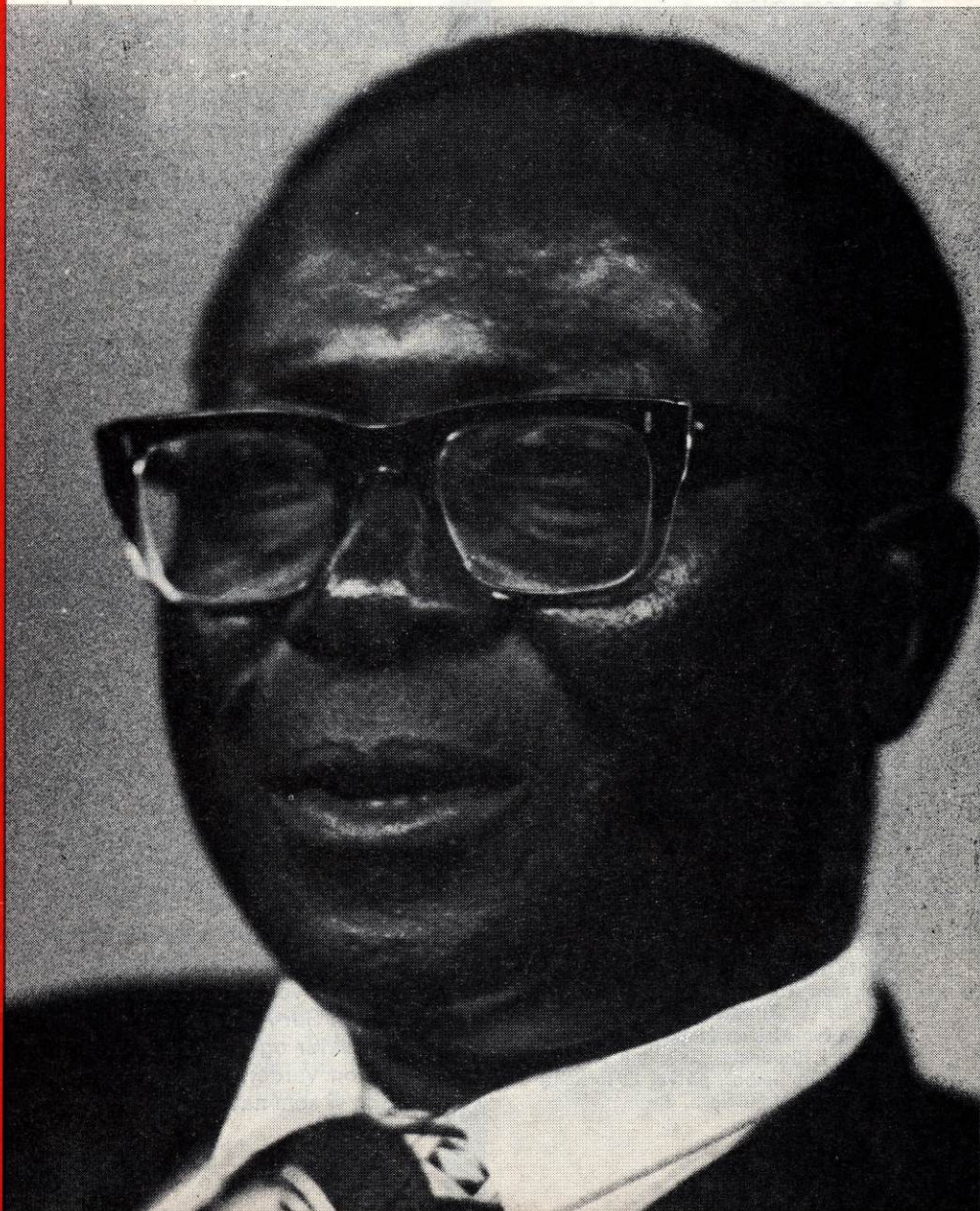

ny verden

24-01-020

TIDSSKRIFT
FOR MORALSK
OPPRUSTNING

NR. **10** 1974

Økende innflydelse

Vietnam-krigen delte verden i to leire, og utløste et lidenskapelig engasjement på begge sider.

En borgerkrig i Sør-Afrika kunne splitte verden enda dypere på grunn av rase-faktoren. Forholdet mellom svarte og hvite i USA ville utsettes for en ny og hardere belastningsprøve. Virkningene ville også bli alvorlige i land som har større fargete eller hvite minoriteter, som f. eks. Storbritannia. Likevel er det mange som ser vold som eneste utvei, og er rede til å ta sjansen på de internasjonale konsekvenser en slik konflikt ville få.

Det er åpenbart at 17 millioner svarte i Sør-Afrika ikke fortsatt kan la 4 millioner hvite sitte på seg. Men er vold eneste utvei?

I dette nummer bringer vi en rapport fra en pressekonferanse som to svarte ledere fra Sør-Afrika nylig holdt i London. De er statsministre i to av de ni «home-lands» som Sør-Afrikas hvite regjering har stilt til de svartes disposisjon, med en begrenset grad av selvstyre.

Disse «homelands» er en følge av apartheid-politikken, av teorien om separat utvikling for svarte og hvite. Men opprettelsen av dem har hatt et uventet resultat: De har skapt en plattform for svarte ledere som ikke er den hvite manns nikkedukker, men heller ikke tror på vold. Det internasjonale tidsskrift «Africa» skrev nylig: «Til deres kritikeres forbauselse er disse menn, som i alminnelighet betraktes som reaksjonære, fremtrådt som en kampkraftig gruppe i en betydningsfull innsats mot apartheid.»

Fire av disse statsministrene tok del i MRAs verdenskonferanse i Caux i sommer. De tror at det finnes en bedre vei enn vold, og deres innflytelse i Sør-Afrika vokser.

Kan Sør-Afrika bli et eksempel på at åndsmakt kan løse konflikter og skape rettferd? Det ville bli en mektig impuls for en verden som er underernært på håp, og er en løsning vi som nasjon burde satse på å fremme.

Hvor begynner ansvaret?

Av Nils Gösta Ekman, Stockholm

Et tre måneder gammelt ufødt menneske blir drept. Finnes det ansvar her? I så fall: Hvem er ansvarlig, og overfor hvem?

Dette tre måneder gamle mennesket blir drept på et sted hvor det har sin eneste trygghet, anvist av naturen selv, med det innholdsrike navnet «livmoren» — i sin mors liv.

Nå krever moren «rett til kroppen sin». Hvis kropp er da det ufødte barnets? Dersom det er en del av morens kropp, bør det også ha del av retten til denne kroppen. Eller har barnet havnet i en helt fremmed, fiendtlig og livfarlig kropp?

Umulig å forutsi

Det kan muligens diskuteres om et tre eller seks måneders ufødt menneske har en sjel. Men ingen kan benekte at det har et menneskes kropp, med utviklet ansikt og bevegelige hender og føtter.

Hvem har altså retten til denne kroppen — om det finnes noen rett og noe menneskeverd? Er det fosteret selv, hvem skal da ha ansvaret for denne retten? Hvis det er moren som har retten til sitt barns kropp, bør hun også ha ansvar for den — ikke bare for dens liv, men også for dens død.

Men skal moren være eneansvarlig for at et tre, eller seks, måneders menneske blir drept, lovlig og etter alle «legekunstens» regler?

Visst er det blitt talt om an-

svar i abortdebatten. Det er blitt talt om morens ansvar, men svært lite om farens — for familiens fremtid. Man har talt om samfunnets ansvar for uønskede og «ikke-planlagte» barn.

Alt dette kan lyde ansvarsbevisst og humant. Men her er det en part som ikke får komme til orde og som rammes av den frie abortens umenneskelige konsekvenser. Intet barn har bedt om å få komme inn i sitt mors liv. Intet barn har heller bedt om å bli født uønsket. Men når det vel er kommet inn i sin mors kropp, har det egen rett til et liv hvis mening og muligheter hverken moren, faren eller samfunnet kan forutsi.

Alle synes nå å være prinsipielt enige om *ett* ansvarsspørsmål: Samfunnets ansvar for det ufødte barnet. Intet barn skal fra samfunnets side være uvelkomment og forsømt. Her har moren ingen rett over sitt barn, ingen rett til vanskjøtsel eller mishandling, langt mindre retten til å drepe.

Viljeløse?

Men et spørsmål stilles sjelden eller aldri i denne sammenhengen: hvor *begynner* ansvaret for at barn ikke skal fødes uønsket og uvelkomment? Hvor begynner farens medansvar for barnet? Har han intet ansvar for, eller rett til, det barnet han har vært med på å avle, selv

om naturen siden — for å beskytte fosterets første ømtålelige utvikling — har deponert det i kvinnens kropp? Har ikke også faren del i barnets kropp?

Hvis vilje og ansvar er det at et barn overhode blir til? Var moren og faren helt ansvarsløse da det skjedde? Var de bare viljeløse offer for en blind drift?

Spørsmål om menneskelig frihet

Kan vi i det hele tatt tale om ansvar dersom menneskene er slaver under sine drifter? Kan vi da opprettholde et rettssamfunn med beskyttelse for de svake og vergeløse? Kan vi da sette grenser for den brutale vold?

Hvor begynner ansvaret? Begynner det først når «ulykken» er skjedd? Når driften, begjæret, nytelseslysten stilles overfor de ufravikelige konsekvensene?

Det er spørsmål som burde være like utfordrende aktuelle i abortdebatten som i forbindelse med befolkningsekspløsjonen og alkoholismen.

Til syvende og sist er det spørsmål om vår menneskelige frihet. Hva er det som kan gjøre oss til høyerestående — men også laverestående — vesener enn dyrene? Er det ikke dette at vi er blitt fri til ikke bare å si ja, men også til å si nei? Nei til det som rammer meg selv og andre med lidelse, fornedring — kanskje død.

Samene Jovva Spik og Lars Pirak fra Jokkmokk og Per Simma fra Karesuando kom til Caux i sommer bl. a. for å tale sitt folks sak i internasjonal sammenheng.

Et seminar om minoritetsspørsmål

Jovva Spik, reineier, Jokkmokk:

— Da jeg dro hit (til Caux) var det en underets reise. Den ene foten sa ja og den andre sa nei. Det var mange som ville ha meg hjemme, for akkurat nå skjer det saker og ting høyt i Nord. Men mitt indre ledet veien hit.

Jeg har funnet Caux som et nådens alter i vår tid, der alle nasjoner i verden kan samles. Hvor det ikke er titlene som taler, men hvor vi kan snakke

Jayashree Sonalkar, India: — Hva er utgangspunktet for enighet?

fritt fra hjertet. Jeg har fått kontakt med folk fra Asia, Afrika, Australia og Amerika.

Å komme fra en gamme til disse store bygningene, er som et eventyr fra Tusen og en natt. Det var vilt fremmed for meg. Og jeg hadde en tung plikt hvilende på meg: å tale til verden om vår situasjon.

Sverige er kjent som et rettsamfunn. Jeg er født i et de-

mokrati, og vi har frihet og en livsform som er bra. Men det finns alltid en grense. Dagens situasjon er at lovløsheten øker, den rå umoralen og usedeligheten øker. Skyggen bak den gylné fasaden er meget dyp.

Vi er en minoritet samer i landet som har vært hardt utsatt i århundreder. På 1700-tallet betalte vi skatt til tre land: Russland, Danmark/Norge og Sverige. Vi er et sverdlost folk, vi har aldri trukket sverdet mot vår bror. Vi har en hevdvunnet rett til å krysse grensene mellom landene, selv under krig. Forskerne vet egentlig ikke hvor vi kommer fra. Noen sier at vi overlevet istiden der oppe.

Her i Caux så vi filmen fra Sør-Afrika om dr. William Nkomo. Det er merkelig at vi samer på sett og vis står sørafrikanerne så nær. Vi har sosial velferd, syketrygd, vårt svenske stål, verdens mest utviklede ressurser. Men samtidig utnytttes rein-beitene i statens interesse. Våre fiskevann skades. Lovene våre er formet slik at erstatning for tapte beitemarker og fiskevann betales til fonds som staten disponerer. Vi er blitt rammet av naturkatastrofer slik at dyrene våre sulter ihjel, i en målestokk som tilsvarende tørken i Afrika. Reinstammen er sunket fra 270.000 til 180.000. Vi har en vanskelig økonomisk situasjon. Det virkelige behovet er å få fortsette med næringen vår. Myndighetenes idé er at vi skal redu-

sere fra 3.000 til 1.000 reineiere, slik at man i alle fall skal kunne si: «Vi har jo samene våre.»

Men vi protesterer. Den nye student-ånden spirer. På samme måte som ungdommen ute i verden, vil samisk ungdom bruke vold iblant, men vi eldre advarer. Det finnes en annen mulighet enn vold, og det er å vende seg til våre venner ute i verden.

Det tjener ikke til noe at våre politikere står i hvit skjorte i

Tom Ormond, New Zealand: — En slående likhet.

svarte Afrika og taler mot apartheid hvis de vanskjønner en minoritet innen våre egne grenser. Vi søker støtte fra en verdensopinion, ikke bare for de fattige samene. Det finnes sosialhjelp i samfunnet vårt, men samene er et stolt folk. De har arbeidet og kjempet med sine egne trellete hender og vil leve uten sosialhjelp. Vi krever vårt menneskeverd, at vi skal ha

samme rett som andre svenske borgere som kommer opp til Lappland og håver inn millioner.

Min svigerfar hadde sine rein der hvor Kiruna by ligger nå. Svigermor ledet reinen gjennom sentrum av Kiruna. Da fantes det ikke et hus og hørtes ingen minerings-skudd. For noen år siden ville samene ha et herberge i Kiruna. Men de måtte betale dyrt for tomten. Vi blir utsuget økonomisk og kaller det økonomisk diskriminering. Det finnes ikke rasehat i samfunnet vårt, men det som må respekteres, er menneskeverdet. Vi skal ryste av oss formynderskapet.

Da de nye reinbeitelovene kom, skulle 48 nye poster i sameadministrasjonen besettes. Ingen same fikk noen av disse. Vi samlet oss i samenenes folkehøyskole og kontaktet statsministeren: Hvis det ikke blir en umiddelbar forandring, vender vi oss til FN. Det hjalp litt, fire samer kom inn. Men siden det har tjenestemannsvesenet vokset slik at vi snart har en tjenestemann for hver rein-passer.

Hva Sør-Afrika angår, hører det til vår kristne plikt å oppheve undertrykkelsen av de svarte. Den er ikke Guds mening, men menneskenes verk. Vi

Jovva Spik, Jokkmokk: — Det tjener ikke til noe at våre politikere står i hvit skjorte i svarte Afrika og taler mot apartheid når de vanskjønner en minoritet innen våre egne grenser.

som har korsets vei å gå, må bøye oss under vår skyld. Det er en skam.

Lars Pirak, kunstner og sløyd-lærer, Jokkmokk:

— Det er 10.000 samer i Sverige. 3.000 arbeider med rein-drift, resten i andre yrker. Vi kommer fra Jokkmokk kommune, som er like stor som Värmland. Det er 49 samelandsbyer i Sverige og noen skogsame-

landsbyer. Samelandsbyene er med i Svenska samernas riksförbund (SSR), som arbeider upolitisk. Selv hvis alle samer stemte på en samisk kandidat til Riksdagen, er vår minoritets situasjon slik at vi ikke ville få noen samisk riksdagsmann. I min kommune er det 36 medlemmer i kommunestyret: 18 sosialdemokrater, 13 kommunister, fire borgerlige og en som representerer samenenes interesser

Forts. s. 10

En tale i Caux av visepresidenten for Rhodesias African National Congress (ANC), som representerer de svarte i forhandlinger med britene og Ian Smith. Første mål for ANC er en konstitusjonell konferanse hvor de afrikanske frigjøringsbevegelser er fullt representert.

En makt vi kan stole på

Av dr. Elliot Gabellah

Rhodesia er et strategisk punkt på sør-spissen av Afrika. Begge materialismens verdener — Øst og Vest — kappes om den beste posisjonen for å fremme sin ideologi. Vi gripes av motløshet fordi vi ikke tilhører noen side, men finner oss selv involvert.

Vi har hatt forhandlinger mellom hvite og svarte i Rhodesia, skjønt vi er ikke kommet særlig langt. Kanskje begge raser frykter hverandre? Begge kan ha god grunn til det. Denne frykten bringer oss til et punkt hvor noen av oss føler at vi kan havne i et blodbad hvis det fortsetter ukontrollert. Skjer det, vil det ikke begrense seg til Rhodesia, frykter vi. Det vil bre seg til Sør-Afrika og hele verden.

I Rhodesia står svarte fram for å snakke med de hvite, men de hvite synes ikke å forstå hva de svare ønsker. Eller, som en uttrykte det forleden: «Vi prøver å rekke fram en vennskaps hånd, men så vil de svarte ta det hele.» Det er ikke poenget. Poenget i Rhodesia er å prøve å få folk fra alle raser til å leve fredelig sammen.

I alle verdenshjørner burde vi prøve å ha en strategi for Rhodesia, for det er i Rhodesia og sannsynligvis også i Sør-Afrika at afrikanerne er rede

til å leve side om side med den hvite mann. Afrikanerne i Rhodesia har anerkjent de hvite rhodeserne som en del av landet. Selv om det ikke har vært lett, har de sagt at vi er villige til å dele fødselsretten vår med fremmede, immigranter, kall dem hva som helst. Det er et gjennombrudd. Noen av oss ser vårt land som en mulig modell for et fler-rase-, eller ikke-rase-samfunn.

Menneskene bak problemene

Før jeg kom hit, hadde jeg kjent til MRA i noen tid, men jeg hadde ikke så mye tiltro til det, spesielt på den politiske arena. Som politiker besto arbeidet mitt i å utmanøvrere min politiske rival, og fakta var bare av interesse når de kunne gi meg en fordel overfor denne rivalen. Da jeg først traff MRA forsto jeg ikke hvordan absolutte moralnormer kunne fungere ved konferansebordet. Som politiker var ikke *det jeg sa* det samme som *det jeg mente*. Det var den livsstilen vi mente ville løse problemene. Det var forhandlingsmetoden vi benyttet i arbeidet for vårt folk. Ingen debatt om rett eller galt, for vi var overbevist om at det vårt

folk ønsket, var rett og alt de andre ønsket, var galt.

Her fortalte de meg om dette å skrive tankene ned. Jeg mente at bare de som ikke vil tenke, og tenke skikkelig, griper til den slags lytting til Gud. Og Gud ville aldri tale til dem. Det var i alle fall min konklusjon. Men la meg si at jeg er takknemlig for at jeg kom til Caux.

Jeg var teolog i sin tid, men avskrev teologien, som et instrument for den hvite mann til å få meg ned på knærne. Men her tenke jeg en dag: «Du verden, hvis himmelen var slik og folk gikk omkring sammen i en slik ånd, da ville det være en fin himmel.» For jeg har aldri kunnet like en himmel hvor de hvite var. Så dette var første gang jeg så en himmel hvor folk var sammen og møttes som likemenn. Dit skulle jeg gjerne komme.

Jeg begynte å tenke for alvor, og oppdaget at det var et faktum — Gud taler. Det forbauser dere vel at jeg er ferdig utdannet teolog. Jeg fikk noen til å søke det studiet, og enkelte av dem arbeider innen det feltet nå. Vet dere hva jeg lærte dem? Å si til Gud hva de ønsket og fortelle Gud hvordan de ville ha de tingene. Av og til kommanderte jeg Vårherreselv:

«Dette er hva jeg ønsker, vil du gjøre det?» Men jeg hørte aldri etter hva Gud ville at jeg skulle gjøre. Det er dette jeg har lært i Caux.

Jeg har anklaget alle hvite: «Se på dem, de eier ikke vett.» For de hadde noen fremdeles som var rede til å snakke med dem. Så hvorfor lytter de ikke, tenkte jeg. Jeg så ikke hvor jeg hadde urett, for jeg mente at alt jeg sa var rett, og alt de hvite sa, var urett. Ikke bare de hvite i Rhodesia, men de i London også. Faktisk er de i London verre i våre øyne, for de har gjort det mulig for dem i Rhodesia å bli stående.

Jeg har oppdaget at Gud taler. Jeg har lyttet til Ham, og jeg er overbevist om at Han gjør det. Først mente jeg at absolutt ærlighet, renhet, uselviskhet og kjærlighet var bra normer, men at de ikke kunne benyttes i en politisk situasjon. Nå er jeg overbevist om at de kan det. Hvis vi setter våre prioriteter riktig, starter vi ikke med problemene selv, men med menneskene bak problemene, og bringer dem i orden. Løsningen til de andre problemene vil følge etter.

Seks punkter

Jeg er glad over å kunne si at jeg har funnet en makt som jeg kan stole på, ikke den hvite mann eller den sorte mann, men en makt større enn hvite og større en svarte. Det er den makten som jeg tror kan løse problemene i Sør-Afrika. Bare den vil forandre menneskene.

Jeg noterte ned seks punkter for vårt land Rhodesia. De punktene er hverken svarte eller hvite. De er for oss alle:

1) La Gud ta kontrollen over situasjonen i Rhodesia og i Sør-Afrika, inklusive oss selv — at vi blir kontrollert av Gud.

2) Mobilisere menn og kvinner av god vilje fra alle raser og la dem bli brukt av Gud til å løse situasjonen.

3) Hvis alle som er her er rede til å ta bare ett første skritt i den retningen, vil Gud vise oss resten.

4) Ha full — ikke halv —

tillit til Gud, og Han vil gi oss direktiver.

5) Hver av oss forsøke å nå noen som er involvert i denne konstitusjonelle striden.

6) Be konstant til Gud om neste skritt å ta, for hvor Han leder, gir Han også det vi trenger.

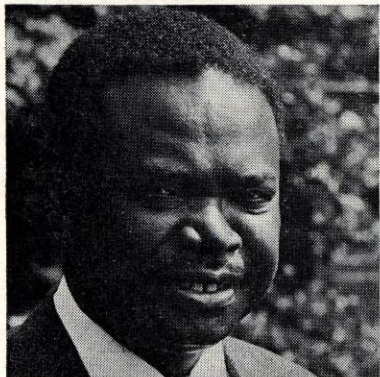
Disse seks punktene kan synes tåpelige for en politiker som meg. Men det som er tåpelig for mennesket er klokskap for Gud. Med det mener jeg en ting: Guds tanker vil løse problemet fordi de er Guds allmektige visdom.

Sør-afrikanere synger ut

Bare en dyptgående forvandling i de hvite kan forhindre et blodbad i Sør-Afrika, hevder George Daneel, prest i boer-kirken og kjent som tidligere landslagsspiller i rygby. I en lederartikkel i hovedorganet for nasjonalistpartiet, *Die Transvaler*, ble han nylig angrepet fordi han hevdet at «vi hvite trenger å se våre egne synder i øynene, og vi trenger de svartes hjelp til å gjøre det.»

«Det er min kamp,» sa Daneel i en tale ved en mottagelse i London. «Å kunne hjelpe mitt folk til å forstå hva vi har gjort galt. 'Se på det gode vi har gjort,' sier mange. 'Se på alle fordelene, hvor mye bedre våre svarte har det.' Det er ganske enkelt å overse fordommene i våre hjerter og hvordan vi diskriminerer og dominerer. Det eneste håpet er at både hvite og svarte forvandler seg, George Daneel.

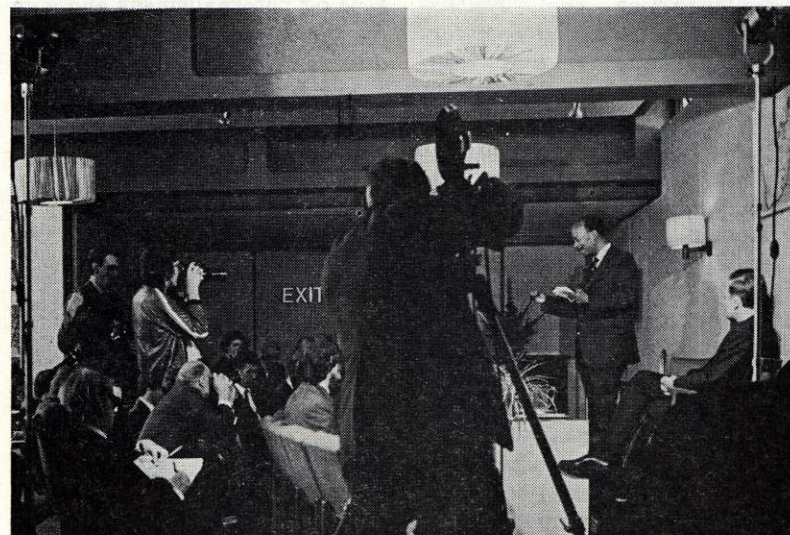

Professor Hudson Ntsanwisi.

To av de sør-afrikanske homeland-lederne (omtalt i forrige nummer av Ny Verden) var fem dager i London før hjemreisen, og konfererte med medlemmer av den britiske regjering, medlemmer av Parlamentet og forskjellige industriledere. De ble intervjuet i radio og TV og holdt en pressekonferanse med journalister fra de viktigste dagsavisene og utenlandske korrespondenter. Gordon Wise rapporterer fra pressekonferansen:

Under: Sterk interesse hos London-pressen.

Svarte ledere taler i London

Fleet Street-journalister ser alltid godt og lenge etter når det kommer noe fra Sør-Afrika. Og pressefolkene i London holdt det gående i 90 minutter da de fikk anledning til å treffe disse statsministrene, professor Hudson Ntsanwisi fra Gazankulu og dr. Cedric Phatudi fra Lebowa.

Mot slutten av pressekonferansen spurte Ntsanwisi en av journalistene hva han ville gjort hvis han hadde samme stilling i Sør-Afrika. «Det er et meget urettferdig spørsmål,» smilte journalisten.

I en annen «retur-dribling» spurte Ntsanwisi forhørerne sine: «Hva er i veien med Storbritannia? Det er noe som forvirrer oss her. Storbritannia kjører seg helt fast økonomisk.

Vi spør oss selv om demokratiet er i ferd med å feile.»

De var på offensiven gjennom hele pressekonferansen og pekte blant annet på at britiske universiteter ikke tilbyr stipendier til svarte sør-afrikanere på samme måte som amerikanske og tyske universiteter, og at britiske professorer ikke reiser til sør-afrikanske svarte universiteter på utvekslingsbasis slik som professorer fra Holland og USA.

Ett spørsmål som ble hardt forfulgt av pressen, utløstes da talerne appellerte om økonomisk hjelp til homelands. Phatudi forklarte at regjeringen i Cape Town vil presentere en lov i inneværende parlaments-sesjon som tillater homelands å forhandle direkte med utenverdenen om økonomisk hjelp.

Financial Times' representant spurte hvordan de to ville stille seg til eventuelle tilbud om hjelp fra Kirkenes verdensråd eller Kina. Professor Ntsanwisi svarte at Kirkenes verdensråd «ikke vil bry seg om å gi oss noe lån. Men skulle de tilby penger til 'ikke-voldelige formål', vil pengene bli tatt i mot».

Han sa at de ikke ønsket kommunisme og at de derfor ikke ville be om eller akseptere penger fra Kina eller tilsvarende kilder. Men hvis noe demokratisk land tilbød dem hjelp, og hvis Pretoria la noen hind-

ringer i veien, ville homeland-lederne måtte slåss med nebb og klør for retten til å ta imot. «Ballen befinner seg hos dere,» sa han.

Phatudi og Ntsanwisi sa at de var motstandere av apartheid, men at de hadde funnet at den beste måten å kjempe for folkets rett var å benytte seg av det maskineriet som fulgte homeland-statusen. Og forandringer er underveis i Sør-Afrika, det er mer fleksibilitet. «Oppgaven nå er å lære det hvite Sør-Afrika og verden forøvrig at forandringene kommer og må aksepteres.»

På spørsmål om de ønsket uavhengighet svarte begge at dette ikke var prioritet nå. Land-områdene er fragmentert og vanskelig å regjere. Hvis de skulle forhandle om uavhengighet nå, ville det bety å selge fødselsretten for den berømte linse-retten. 13% av Sør-Afrika er skilt ut til 17 millioner svarte, mens 87% er på 4 millioner hvites hender. Skjevheten må rettes opp.

De beskrev homelands som vekst-punkter. De så seg om etter redskaper til å bringe forandring. Deres erfaring fra MRA-konferansen i Caux hadde overbevist dem om at MRA var et slikt hjelpemiddel.

De unge sør-afrikanerne er utålmodige, sa de. Begivenhetene i Mozambique og Angola vil fremskynde utviklingen.

Forts. s. 15

Alexander Galitsch (t.v.).

Kunsten er vår allierte

Den russiske protestsangeren Alexander Galitsch, som nå er bosatt i Norge, holdt sin første større offentlige tale siden han forlot Sovjet, i Caux. Galitsch, hvis sanger sirkulerer hemmelig på lydbånd over hele Sovjet, beskrev den nye «hjertets revolusjon» som når er under utvikling blant vitenskapsmenn, kunstnere og vanlige borgere i Sovjet. «Den første kampen for oss var kampen med oss selv, for å kaste ut frykten,» sa han. «Det er en kamp med løgnen, den er ikke politisk. Sakarov er en mann som hadde mange dekorasjoner og belønninger. Han ga det hele opp for ærens og ærlighetens skyld, for å kjempe mot undertrykkelse overalt i verden.»

«De mest rasjonelle mennesker i vår rasjonelle tidsalder vender seg nå til kunsten og religionen for å søke etter svarene til de evige spørsmål om godt og ondt,» sa Galitsch videre. En ekte kristen vekkelser er det eneste håp hvis Russland skal bli en venn og alliert for resten av verden, hevdet han. «Kunsten er menneskets

allierte i denne kampen, for hvert sant kunstverk gjennomstrømmes av et hellig lys, og ut fra sin natur kan det ikke rokes av ondskap, vold og løgn. I vår gale verden, hvor mennesket trues av det ondes seier, er godheten også et talent. Kjærligheten til ens neste er en stor kunst, og ærlighet og mot er det største som menneskets ånd kan frembringe.»

Galitsch hadde hørt om MRA, «denne bemerkelsesverdige bevegelse», gjennom angrep i sovjetisk presse. Han oppfordret til «en betydelig innsats slik at MRAs tanke om en revolusjon i menneskets hjerte trenger inn i bevisstheten til millionene over hele verden».

Gjennom et program med film, lysbilder og musikk og sammen med sin norske venn, maleren Victor Sparre, levendegjorde Galitsch «det Russland dere vet så lite om». Han sang og talte om landet og om folkets lidelser — millionene som ga sitt liv i siste krig, og de andre millionene som døde i leirene.

På tvers av partilinja

Av Anders Eskeland

I «Ti på sju»-andakten hadde Anders Eskeland en serie andakter i sommer. Den vi bringer her, er bygget over Apostelgj. 4,20.

Skal ein politikar gå på tvers av partilinja når samvitet hans seier han skal gjera det? Dei fleste politikarar vil vera same i prinsippet. Men mange kan bli utsett for ein hard prøve om prinsippet blir fylgd i praktisk politikk.

Eit medlem av nasjonalfor-

samlinga i ein vest-europeisk stat kom i ein slik valgssituasjon. Partiet hans, som sat med regjeringmakta, hadde gått inn for ei liberalisering av pornografilova. Etter å ha tenkt grundig igjennom saka, kom denne politikaren til at han måtte gå imot lovforslaget. Han

Et seminar...

Forts. fra s. 5

— det er Jovvas bror. Så når et same-spørsmål kommer opp, blir det ofte nedstemt.

Tom Ormond, maorifolket, New Zealand:

— Forholdene er slående like. Hos oss ble det sammenkalt et møte for å tale om maoriernes problemer, men det var bare en eneste maori tilstede. Vi blir en politisk fotball. Vi har fire maorier i parlamentet. I forhold til vårt antall burde det være ti. Vi trenger å holde kontakten med dere og andre minoriteter.

Lise Dupuis, Quebec, Kanada:

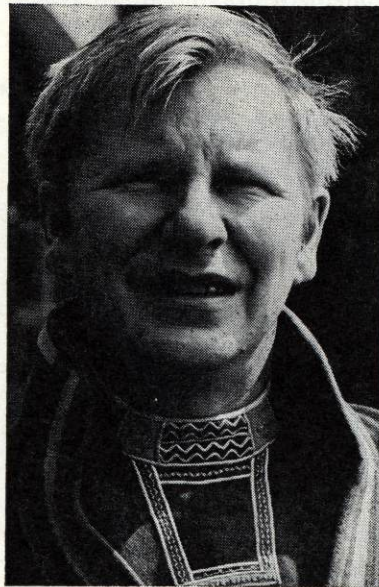
— Vi fransk-kanadiere har ofte følt oss utnyttet av den engelsk-talende majoriteten. Men i delstaten Quebec, hvor vi er i majoritet, føler indianerne seg utnyttet og undertrykket av oss.

Jayashree Sonalkar, India:

— Hva bør være utgangspunktet for enighet?

Lars Pirak:

— Som svar på det spørsmålet ville jeg si: Den menneskelige naturen hos meg selv skulle forandres slik at man lyttet til Gud og nådde frem til en forsoning på den måten. Gud kun-

Lars Pirak, Jokkmokk: — Samekultur over grensene.

ne tale gjennom samene. Det kunne blomstre opp et nytt liv hos en selv, som ga plass til kjærligheten mellom menneskene og plass til alle mennesker, liksom i havene i dette vakre landet hvor vinrankene klatrer oppover skråningene, med lys og luft i mellom.

Samenasjonalismen er på fremmarsj. Det gir seg uttrykk i at man kler seg i sine drakter igjen. Man er meget aktiv i foreninger, man arrangerer aftener hvor samene taler sitt eget språk uten oversettelse slik at andre må lære seg samisk. Det er mange som har gjort en stor innsats.

Selv spør jeg meg: Hvor fører den samiske nasjonalismen hen? Og hvor fører i det hele tatt nasjonalistiske bevegelser hen hvis de blir for sterke? Som same er jeg opptatt av den slags forandring som gjør at vi kan nå ut over nasjonale grenser samtidig som vi kan beholde og utvikle vår samiske kultur.

kjende at lova, slik den var blitt utforma, kunne undergrava familielivet og verka forråande på ungdomsmiljøet. Trass i tvil og redsla for kva det ville føra til, gjekk han til formannen i partigruppa, fortalde at han ville røysta imot lova og gav grunnen for det. Gruppeformannen svara: Eg skulle ynskje eg var fri til å gjera det same.

Unngå konfrontasjon

Dei fleste av oss reagerar mot slike politikarar som først stikk fingeren i jorda for å kjenne kor dei er. Men kanskje fleire av dei folkevalde ville få mot til å stå for si innerste overtyding om me som røystar på dei lever etter same målestokken i dagleglivet.

Sjølv veit eg kor lett det er å stikka si eiga overtyding under stolen når ein kollega eller ven hevdar eit anna syn. Eg vil for all pris unngå konfrontasjon fordi det kan føra til ubehag. Andre kan vanskeleg tenkja seg å bryta med det som er skikk og bruk i gjengen. Jamvel om dei djupast inne kjenner at dei burde leva annleis. Kor mange av oss let vera å sei ifrå når me oppdagar at nokon handlar på ein måte som me veit skader han sjølv og andre.

Det demokratiske samfunnet avheng av at kvar enkelt borgar står for det som er rett. At han lever på ein måte som ikkje går ut over andre. At han har mot til å ta opp kampen

mot det han ser er falskt og urett. Om denne evnen blir utviska, vil uretten meir og meir få overtaket.

Men korleis får me mot til å stå for det rette når me kjenner at redsla margstel oss?

I teksten i dag les me om apostlane Peter og Johannes som sto framfor Sanhedrin, det øverste rådet av prestar og skriftlærde i det jødiske samfunnet. Rådet forbaud dei strengt å tala i Jesu navn. Men Peter og Johannes svara: Me kann ikkje anna enn tala om det me hev sett og høyrte. Dei nekta å etterkoma ordren, jamvel om dei visste at det kunna føra til streng straff. Dei held frimodig fram med å spreia ordet om Kristus, og bodskapen slo rot i den dåverande kjenda verda. Korleis ville verda ha sett ut i dag om dei hadde gitt etter for trugsmåla frå Sanhedrin?

Det første steget

Det som dreiv apostlane var ikkje berre menneskeleg mot. Drivkrafta var at dei fylgde eit kall: At sanninga Kristus hadde gitt dei ville nå ut og skapa nytt liv hos alle folkeslag. Dei var ikkje sine egne herrar, men søkte å gjera Guds vilje, utan omsyn til fylgjene.

Her ligg nøkkelen også i dag. Det revolusjonære livet som apostlane levde kan bli røyndom for kvar og ein. Det gjeld å ta det første steget og så gå vidare, steg for steg. Då vil ein

oppleva at ein blir fri redsla for kva andre tenkjer og seier, fri til å vera eit redskap i Guds hender.

Når snørydding blir mer enn mosjon

La Jacobsen Imperial snøfreser hjelpe Dem.

2 modeller:

7 eller 8 HK,
65 eller 75 cm
arbeidsbredde.

Startsikker.

Effektiv.

Lettvint.

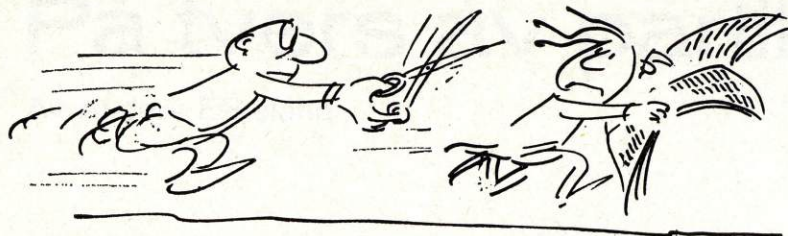
Spør etter Jacobsen hos

Reinhardt Maskin A-S

4601 Kristiansand S

Avd.: Østre Aker vei 101

Oslo 5

klippet

Det har vore ein skremmande tendens på den norske venstrefløya dei siste åra til å «drive interessekamp». Og det er underforstått **eigeninteresser** i snever forbruks-forstand som har vore i fremste line. Dess meir ein har kjempa for sine egne interesser, dess lenger «til venstre» har ein stått.

Har ikkje dei sjølutnemnde «venstreorienterte» oppdaga at ingen er betre forkjemparar for sine «egne interesser» enn kapitalistegarane og deira nærmaste handgagne menn? — Er det verkeleg slutt på den tida da **sosialisme** betydde **solidaritet**? Ja, var det ikkje slik før i tida at ein vidast muleg solidaritet vart sett på som ein grunnføresetnad for ei breiast muleg sosialistisk omforming av verdenssamfunnet? ...

Det enkelte rett-truande klandrar Damman for, er at han ikkje drar dei samme konklusjonane som ein sosialist ville dra av dei felles premissane. — Men er det så farleg, da? Er det ikkje langt verre dersom ein stor del av folket vårt aldri blir vunne for desse **premissane**?

Det finst grupper i vårt land i dag som lever ned mot eksistensminimum, men desse er fåtallige og ikkje representative for den vanlege lønsmottakar.

I hovudsak må sosialistisk solidarisering derfor i dag og i tida framover ha to sentrale objekt **utanfor** det norske samfunnet: **Dei fattige land — og kommande generasjonar** ...

Det er ein eigenskap ved mennesket som sosialistar aldri skal reddast for: Evna til medynk med den svake, og til dårlig samvet over egne privilegier. Misser vi desse eigenskapane, kan eg vanskeleg forstå at sosialismen kan overleve i det olje- og overflodssamfunnet vi går inn i.

Hartvig Sætra
i Orientering.

Når norske sosialister skal ta standpunkt i problemer som gjelder barneoppdragelse, kjønnsliv o. l., kommer de ofte i skade for å låne sine argumenter og sitt grunnsyn fra en utpreget anti-sosialistisk ideologi, nemlig liberalismen. Tankegangen er ofte direkte overtatt fra svensk eller dansk kulturradikalisme. Kultur-radikalismen (eller kultur-liberalismen) har intet med sosialismen å gjøre, men er tvert imot overklassens og fin-kulturens form for frihetsidealer. Denne radikalisme står i nær forbindelse med den økonomiske liberalisme som er grunnla-

Studieplan klar til bruk

Senterpartiets Opplysningsforbund har nå utgitt Studieplan -74 for *Svart-hvitt boka*. Opplysningsforbundet sender i disse dager ut informasjon som sine kursopplegg til 500 lokallag rundt om i landet. Ved en henvendelse til Opplysningsforbundet blir det opplyst at de har mottatt endel forespørsler i den senere tid om materiale av mer almenmenneskelig, ikke-politisk karakter. En studieplan for *Svart-hvitt boka* egner seg derfor godt. Studieplanen er på 12 maskinskrevne sider og tar opp til utførlig drøfting hvert av de kapitler boka inneholder. En vil få større utbytte av boka ved å benytte dette opplegget i en studiegruppe.

Bare å begynne

Det er nå opp til enhver å sette igang. En gruppe kan få refundert av staten opptil 100 kr. av utgiftene til materiell, samt 50 kr. for hver foredragsholder.

Materiellet og nærmere opplysninger kan fåes ved henvendelse til Ny Verden.

get for kapitalismen. Begge taler om den enkeltes frihet til å utfolde seg og leve ut sine lysster — i praksis ofte den sterkeste rett til å undertrykke den svake.

Universitetsstipendiat
Gaute Gunleiksrud i Kirke og Kultur nr. 8, 1972.

Kort nytt

FINLAND

Et nytt sentrum for Moralsk Opprustning ble innviet i Finland den 17. september. Det består av en leilighet som er kombinert kontor og bolig. Norske og svenske gjester var til stede ved åpningen.

STUDENTGRUPPE FRA LAOS I PANCHGANI

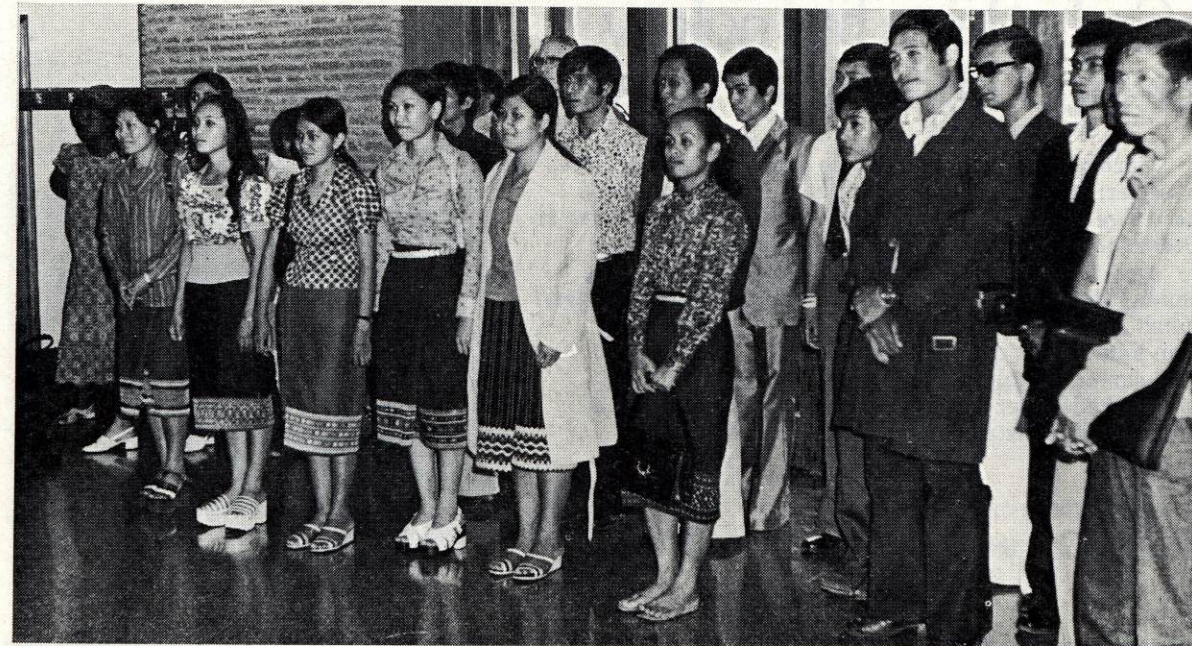
Fem av en gruppe på 20 ungdomsledere og studenter fra Laos er blitt igjen i India for å arbeide videre med MRA der. Gruppen oppholdt seg i Panchgani i noen uker i august. De andre femten vendte tilbake til studier og jobber i hjemlandet, bestemt på å «utbre MRAs ideologi i Indo-Kina slik at vi kan få fredelige forhold», som delegasjonslederen, Naratha Souvannavong, uttrykte det.

LEVESTANDARD OG LIVSKVALITET

En delegasjon på 29 fra japansk industriledelse og personalforvaltning var blant de nitti industri-folk, økonomer og journalister fra nitten land som tok del i avslutningskonferansen i Caux i høst, under temaet «Industriens rolle i byggingen av et nytt samfunn».

Japanerne var deltagere i et studieopplegg omkring arbeidsforholdenes kvalitet. «Vi har hatt en meget sterk teknologisk utvikling i Japan det siste hundreåret,» sa professor Shin-Ichi Takezawa fra Rikkyo-universitetet. «Men livskvaliteten henger ikke bare sammen med teknologiske spørsmål, det har å gjøre med menneskehjertene. Vi er meget glade over å kunne komme til 'håpets hovedkvarter' i verden. Sammen med dere vil vi gjerne lære mer om de kvalitetene vi selv

Under: Delegasjonen fra Laos ved ankomsten til MRA-sentret i Panchgani.

og vår generasjon trenger for å kunne møte tidens utfordringer. Selv om vi kan studere den teknologiske utvikling ved å besøke europeiske fabrikker, er jeg overbevist om at det bare er her vi kan lære om den åndelige utvikling som er viktigere enn teknologi når det gjelder å menneskeliggjøre arbeidsmiljøet i Japan og resten av verden.»

INDIA

Rajmohan Gandhi giftet seg i Delhi den 29. august, med Usha Chandiram. Gandhi, som er sønnesønn av Mahatma Gandhi, er redaktør av den indiske ukeavisen *Himmat*. Bruden har arbeidet heltid for MRA i ni år.

Bryllupsprosesjonen, som ble ledet av en blå chevrolet fra *The Hindustan Times* (hvor Gand-

his far var redaktør) bragte et «pust av frigjøringsdagens atmosfære» skriver en av gjestene.

LIBERIA

Mot slutten av konferansene i Caux i sommer mottok man en hilsen fra presidenten i Liberia, dr. William R. Tolbert jr.

«Verden gjennomgår en moralsk krise som stammer fra grådighet, hat, frykt, rasediskriminering, fordommer, religiøs fanatisme og sosiale lagdelinger,» het det blant annet i presidentens budskap.

Menneskets natur kan ikke forvandles annet enn ved Guds kraft, og bare da vil det komme en ny verden. Hvis vi anerkjenner at friheten i alle dens aspekter er en av kristendommens kosteligste idealer — frihet for ånd, sjel og legeme — må vi også anerkjenne menneskenes brorskap under Gud som en felles far.»

Carbaderm har nok av det tørr hud har for lite av.

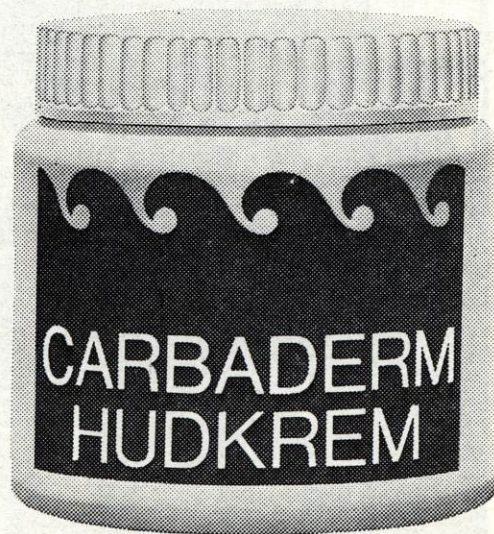
Carbaderm inneholder det de fleste hudkremer mangler; karbamid. Og fordi karbamid er et av hudens naturlige fuktighetsbevarende stoffer, gjør Carbaderm en bedre jobb enn de fleste andre hudkremer.

Den trenger raskt inn i huden og gjør den myk og smidig. Og den føles ikke fet, fordi de 10% karbamid den inneholder, finnes i en krembase som ikke fetter. Den kan brukes over hele kroppen.

Full sammensetning er angitt på signaturen.

Carbaderm er ikke registrert som spesialpreparat, men blir bare distribuert gjennom apotek.

NYEGAARD & CO. AS OSLO

Svarte ledere ...

Forts. fra s. 9

Statsministrene forklarte forskjellen mellom separat utvikling (apartheid) og homeland-systemet. «Ved å heve nivået i homelands, som er vårt mål, gir vi ikke fra oss vår posisjon som sør-afrikanere. Selv om homelands utvikles, kan vi ikke bære hovedtyngden av vårt folk. Det er 21 millioner mennesker i Sør-Afrika, og Sør-

Afrikas rikdom må fordeles på disse.»

De åtte homeland-lederne hadde en konferanse med Vorster i vår, og skal ha et nytt møte med ham i november. Spørsmål som arbeids-diskriminering, landfordeling og storby-afrikanernes forhold vil da bli behandlet.

På spørsmål og hvilken vei

de ville velge hvis fredelige midler ikke fører fram, sa professor Ntsanwisi: «De mener antagelig om vi vil gripe til vold? Forhåpentlig ikke. Vold er siste utvei. Vold er en kort-siktig løsning, men løser egentlig ingenting. Dere i Europa burde vite dette best. Dere har hatt to verdenskriger. Og hva har de løst?»

Bruk

kvalitetsprodukter

fra

A S SABA

Diriger Deres
import via

KRISTIANSAND

med sine gode
forbindelser fra
utlandet.

Vi tilbyr Dem
lagring, fortolling
og distribusjon.

KST Spedisjon A/S

Havnebygget,
Kristiansand.

BÅTPLANER?
Rådspør
Båt-PONTUS
Gøteborgs
Frihavn
Tel: 51 07 04

Båt
PONTUS